

Saimaan ammattikorkeakoulu
Aikuiskoulutus ja palvelutoiminta
Sosiaali- ja terveysala, Lappeenranta
Sosiaalialan koulutusohjelma

Kiisseli Minka, Pekkanen Minna, Sievola Minna, Vedenpää Minna

PÄIVÄKOTIKIUSAAMINEN HENKILÖKUNNAN NÄKÖKULMASTA

Opinnäytetyö 2011

TIIVISTELMÄ

Kiisseli Minka

Pekkanen Minna

Sievola Minna

Vedenpää Minna

Päiväkotikiusaaminen henkilökunnan näkökulmasta, 35 sivua, 3 liitettä

Saimaan ammatikorkeakoulu, Lappeenranta

Sosiaali- ja terveysala, Sosiaalialan koulutusohjelma

Opinnäytetyö, 2011

Ohjaajat: lehtori Outi Kokko. Muhonen, Saimaan ammattikorkeakoulu, lastentarhanopettaja Marjukka Ryhänen

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää päiväkotikiusaamista henkilökunnan näkökulmasta sekä sitä, esiintyykö Lappeenrannan päiväkodeissa kiusaamista, mitä kiusaaminen on, miten se ilmenee sekä miten siihen puututaan.

Selvitysaineisto kerättiin kyselylomakkeilla. Kyselykaavake sisälsi sekä avoimia että monivalintakysymyksiä. Aineisto analysoitiin kvantitatiivisin ja kvalitatiivisin menetelmin. Opinnäytetyön kohderyhmänä oli kymmenen Lappeenrannan kaupungin alueen päiväkotia. Kysely suunnattiin 3. 6-vuotiaiden lasten päiväkotiryhmien henkilökunnalle. Päiväkodit valikoituvat satunnaisesti Lappeenrannan varhaiskasvatuksen aluejaottelun mukaan (keskusta, itä, länsi, etelä, pohjoinen).

Vastauksista ilmeni, että kiusaamista esiintyi Lappeenrannan kaupungin päiväkodeissa päivittäin. Henkilökunta määritteli kiusaamisen fyysiseksi, psyykkiseksi ja sosiaaliseksi kiusaamiseksi. Havaitessaan kiusaamista henkilökunta keskusteli kiusaamistilanteesta lasten kanssa, ja lapsilta vaadittiin myös anteeksipyyntöä, kiusaamistilanteisiin puututtiin välittömästi sekä tilanteita ja lasten leikkiä seurattiin jatkossa. Tärkeäksi nähtiin myös ennaltaehkäisevien toimintatapojen käyttö, kuten pyrkimys sellaisen ilmapiirin luomiseen, jossa kiusaamien ei ole hyväksyttyä, moraalin ja empatian opettaminen lapsille, lasten ja lasten leikkien havainnointi, sopimukset lasten kanssa ja se, että lapsella on oikeus omiin tunteisiin.

Kiusaamisen ennaltaehkäisy koettiin tärkeänä, ja se pyrittiin huomioimaan päivittäisissä toiminnoissa. Lasten kanssa keskusteltiin kiusaamisesta, toimittiin pienryhmissä, opetettiin empaattisuutta, pyrittiin ennakoimaan tilanteita, harjoitettiin sosiaalisia taitoja. Tärkeäksi ennaltaehkäiseväksi toiminnaksi nähtiin myös aikuisten läsnäolo, yhteiset säännöt, aikuisten toimiminen esimerkkinä sekä lasten osallisuus ja pyrkimys avoimuuteen.

Asiasanat: päiväkodit, kiusaaminen, sosiaalinen kehitys

ABSTRACT

Kiisseli Minka

Pekkanen Minna

Sievola Minna

Vedenpää Minna

Bullying in the day-care center staff's view, 35 page, 3 appendices

Saimaa University of Applied Sciences, Lappeenranta

Social Services and Health Care, Degree Programme in Social Services

Bachelor's Thesis, 2011

Instructors: Senior Lecturer Outi Kokko. Muhonen, Saimaa University of Applied Sciences and kindergarten teacher Marjukka Ryhänen

The purpose of this study was to find out the bullying of the staff point of view, kindergarten bullying occur in Lappeenranta, what bullying is, how it occurs and how to deal with.

The report data was collected by questionnaires. The questionnaire included both open and multiple choice questions. The data were analyzed quantitative and qualitative methods. Target group for this thesis were ten Lappeenranta City area day-care center from 3. 6 aged of children staff groups. Selection on the day-care centers randomly Lappeenranta area of early childhood education division of the (center, east, west, south, north).

The responses showed that bullying was occurring in the city of Lappeenranta in day care centers on a daily basis. Staff identified the bullying, physical, psychological and social bullying. Becomes aware of bullying staff to discuss bullying with children, and the children also called for an apology, and immediately tackled bullying situations, children's play will be monitored in the future. Was also seen as an important preventive practices in use, such as the desire to create an atmosphere in which bullying is not accepted, the teaching of morals and empathy for children, children's and them play detection, agreement with the child and that child is entitled to their own feelings.

Bullying prevention was important, and it aimed to pay attention to daily activities. Children with a discussion on the subject, working in small groups, learn empathy, to anticipate situations, practicing social skills. Importance of preventive action was also seen in the presence of adults, the common rules, adults acting as an example of children's participation and the desire for transparency.

Keywords: kindergartens, bullying, social development

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 AIHEESTA AIKAISEMMIN TEHTYJÄ TUTKIMUKSIA	6
3 PÄIVÄKOTIKIUSAAMINEN	7
3.1 Päiväkotikiusaamisen syyt ja seuraukset.....	8
3.2 Päiväkotikiusaamisen muodot	8
3.3 Päiväkotikiusaamiseen puuttuminen.....	9
3.4 Päiväkotikiusaamisen ennaltaehkäisy	10
4 PÄIVÄKODIN TEHTÄVÄT	11
4.1 Varhaiskasvatus	11
4.2 Kasvattajan tehtävät päiväkodissa.....	12
5 PÄIVÄKOTI SOSIAALISENA YMPÄRISTÖNÄ	14
6 SELVITYKSEN TOTEUTTAMINEN	16
6.1 Tavoite ja selvitystehtävät.....	16
6.2 Kohderyhmä	17
6.3 Aineiston kerääminen	17
6.4 Aineiston analyysi.....	18
6.5 Luotettavuus ja eettisyys	19
7 TULOKSET	20
7.1 Taustatiedot.....	20
7.2 Päiväkotikiusaamisen määritelmä henkilökunnan näkökulmasta.....	22
7.3 Päiväkotikiusaamisen esiintyvyys päiväkotiryhmissä.....	24
7.4 Kiusaamisen muodot	25
7.5 Toimintatavat kiusaamistilanteissa	26
7.6 Päiväkotihenkilöstön käyttämät kiusaamisen ennaltaehkäisyn keinot	27
7.7 Yhteiset toimintatavat kiusaamistilanteissa.....	27
8 POHDINTA	28
LÄHTEET	33

LIITTEET

Liite 1 Tutkimuslupahakemus

Liite 2 Saatekirje

Liite 3 Kyselylomake

1 JOHDANTO

Koulukiusaamisesta puhutaan jatkuvasti, mutta alkaako kiusaaminen jo ennen kouluikää? On vaikea käsittää, että pienetkin lapset kiusaavat ja voivat joutua kiusatuiksi jo päiväkodissa. Lapsen päiväkotipäivä sisältää paljon vapaan leikin tilanteita, joita ei välttämättä valvota ja ohjata riittävästi. Tämän vuoksi tilaisuuksia kiusaamiseen syntyy jopa runsaammin kuin koulussa. (Neitola 2010, 225.)

Päiväkotikiusaaminen on erittäin tärkeä aihe, koska kiusaamisella voi olla pitkäaikaiset ja negatiiviset vaikutukset sekä kiusatun että kiusaajan elämään. Jos kiusaamiseen ei puututa, lapsen fyysinen ja psyykinen hyvinvointi voi vaarantua. Kuitenkin on hyvä muistaa, etteivät kaikki lasten väliset ristiriitatilanteet välttämättä ole kiusaamista. Lapsen kehitykseen kuuluu luonnollisena osana erilaiset välienselvittelyt kavereiden kesken. Näistä tilanteista lapsi oppii muun muassa tunnistamaan erilaisia tunnereaktioita itsessään, hallitsemaan tunteitaan ja selvittelemään riitoja. (Salmivalli 2003, 10.)

Kiusaamisen määrittely on haasteellista, koska jokaisella yksilöllä tai yhteisöllä on erilainen käsitys siitä, mitä kiusaaminen todella on. Koska yhtä yleispätevää määritelmää kiusaamiselle ei ole, päiväkotien työtiimien on ehkä haasteellista löytää yhteiset toimintatavat kiusaamistilanteisiin puuttumiseen. Tässä opinnäytetyössä päiväkotikiusaamisella tarkoitetaan tarkoituksellisesti toista vahingoittavaa käytöstä, joka kohdistuu toiseen lapseen. Kiusaaminen voi olla kertaluontoista tai jatkuvaa. Kiusaamisen jaetaan kolmeen ryhmään fyysiseen, psyykinen ja sosiaaliseen kiusaamiseen.

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää esiintyykö Lappeenrannan päiväkodeissa kiusaamista, mitä kiusaaminen on, miten se ilmenee sekä miten siihen puututaan. Lappeenrannan varhaiskasvatussuunnitelman Vasun (2010, 40) ensisijaisena tavoitteena on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Kun lapsi voi hyvin, hänellä on mahdollisimman hyvät kasvun, kehittymisen ja oppimisen edellytykset, ja siksi on tärkeää puuttua päiväkotikiusaamiseen. Kirves ja Stoor-Grenner (2010, 5) mukaan kaikilla kasvattajilla tulisi olla tietoa siitä, mitä kiusaaminen on, jotta kiusaamiseen voidaan puuttua.

Opinnäytetyön kysely suunnattiin 3-6-vuotiaiden lasten päiväkotiryhmien henkilökunnalle. Alle 3-vuotiaiden päiväkotiryhmissä ei esiinny selkeää kiusaamista, koska lasten leikit ovat vielä niin sanottuja rinnakkaisleikkejä. Yli 3-vuotiaiden leikit muuttuvat yhteisleikiksi, jossa sosiaalisia taitoja harjoitellaan. Tällöin lasten välillä voi esiintyä kiusaamista herkemmin.

Opinnäytetyön teoriassa käsitellään päiväkotikiusaamista ja sen syitä sekä seurauksia, kiusaamisen muotoja, kiusaamiseen puuttumista ja sen ennaltaehkäisyä. Lisäksi opinnäytetyössä tarkastellaan varhaiskasvatuksen ja varhaiskasvattajan tehtäviä sekä päiväkotia sosiaalisena ympäristönä ja lapsen sosiaalisen kehityksen tukijana.

Opinnäytetyön aiheeksi on valittu päiväkotikiusaaminen, koska aihe on ajankohtainen ja mielenkiintoinen. Kiusaaminen on osa päivähoidon arkea ja siksi koettiin tärkeäksi selvittää aihetta Lappeenrannan kaupungin päivähoidon osalta. Opinnäytetyön kautta saadaan käytännönläheistä ja hyödyllistä tietoa päiväkotikiusaamisesta lastentarhanopettajan työhön.

2 AIHEESTA AIKAISEMMIN TEHTYJÄ TUTKIMUKSIA

Mannerheimin Lastensuojeluliitto ja Folkhälsan nostivat päiväkotikiusaamisen julkisuuteen keväällä 2010 julkaisemalla tutkimustulokset hankkeesta *”Kiusaamisen ehkäisy alle kouluikäisten lasten parissa”*. Hankkeen pohjalta julkaistiin myös kirja *Kiusaamisen ehkäisy varhaiskasvatuksessa*. Mannerheimin Lastensuojeluliiton ja Folkhälsanin hankkeen lisäksi aiheesta on tehty muutamia opinnäytetöitä.

Opinnäytetyössä *”Kiusaaminen päiväkodissa - Haastattelututkimus Mikkelin alueen päiväkodeissa”* Kanerva ja Ulmanen (2011) tutkivat 4-6-vuotiaiden päiväkotilasten kokemuksia päiväkotikiusaamisesta. Tutkimuksessa kartoitettiin päiväkotikiusaamisen esiintyvyyttä, kiusaamisen muotoja sekä lasten tapoja selvitä kiusaamisesta. Lisäksi tutkimus antoi tietoa siitä, kenelle lapsi kertoo

kiusaamisesta, kuka on lasten mielestä kiusaaja ja puuttuvatko päiväkodin työntekijät heidän mielestään kiusaamiseen lasten mielestä.

Viitasen (2011) opinnäytetyössä «Kiusaamisen ennaltaehkäisy varhaiskasvatuksessa päiväkotiympäristössä» käsitellään varhaiskasvatusta lapsen kasvuympäristönä ja sosiaalipedagogista yhteisöön kasvamista sekä kiusaamisen haasteita kasvatuskumppanuudessa. Opinnäytetyössä selvitettiin kiusaamisilmiötä ennaltaehkäisyn näkökulmasta varhaiskasvatuksen päiväkotiympäristössä. Tarkoituksena oli tuottaa arvopohjaista materiaalia työyhteisön käyttöön.

Ketola ja Lång (2011) tutkivat opinnäytetyössään «Kiusaamisen ehkäisy päiväkotimenninkotkossa» lasten, vanhempien ja työntekijöiden näkökulmasta lasten kiusaamiskokemuksia. Lisäksi tutkimuksen ohella laadittiin kiusaamisen vastainen suunnitelma Menninkotkon varhaiskasvatussuunnitelman liitteeksi.

3 PÄIVÄKOTIKIUSAAMINEN

Päiväkotikiusaamisen määrittely on melko haasteellista, koska ihmisillä on monia eri näkemyksiä siitä, mikä on kiusaamista ja mikä ei. Myös suurin osa kiusaamista koskevista tutkimuksista on tehty liittyen koulukiusaamiseen tai työpaikkakiusaamiseen, joten päiväkotikiusaamisen määritelmää on sivuttu melko paljon näiden kiusaamismuotojen pohjalta. Päiväkotikiusaamisen onkin todettu monilta osin muistuttavan koulukiusaamista. (Kirves & Stoor-Grenner 2010, 3.)

Yleisesti kiusaamisella tarkoitetaan sitä, että joku lapsi tai nuori joutuu yhden tai useamman muun lapsen tai nuoren toistuvan loukkaamisen, vahingoittamisen ja syrjimisen kohteeksi. Kiusaamistilanteessa kiusaamisen uhri ei pysty itse puolustautumaan tai vaikuttamaan häneen kohdistuvaan kiusaamiseen. Tässä taas ilmenee selkeä ero esimerkiksi normaalien riitatilanteiden ja erimielisyyksien sekä kiusaamisen välillä; riidat ja erimielisyydet ovat kertaluonteisia eivätkä toistu kerta toisensa jälkeen. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto a.)

Vähitellen myös Suomessa on huomattu, että koulukiusaamisen juuret voivat ulottua jo päiväkotiaikaan. Jo pienet päiväkotikäiset lapset joutuvat toimimaan isoissa ryhmissä ja etsimään oman roolinsa ryhmän keskuudessa. Tähän prosessiin vaikuttavat muun muassa lapsen temperamentti, perhetausta sekä käsitys siitä, miten tulee toimia ryhmässä. Myös vanhempien antama malli on lapsille esimerkkinä ryhmätilanteissa. (Harjulan setlementti ry 2011b.)

Päiväkotikiusaamisen yleisyydestä ei ole luotettavaa tilastotietoa, koska aihetta on tutkittu hyvin vähän. Tutkimukset kiusaamisen yleisyyteen liittyen on tehty lähinnä koulumaailman puolelta. (Kirves & Stoor-Grenner 2010, 7.)

3.1 Päiväkotikiusaamisen syyt ja seuraukset

Usein kiusaamisen perimmäisenä syynä on kiusaajan vallan tavoittelu, jonka kautta kiusaaja pyrkii nostamaan omaa asemaansa ryhmässä ja saamaan ylimääräistä huomiota osakseen. Vallan ja huomion halun taustalla voi olla kiusaajan oma voimattomuus ja epävarmuus. (Kanerva & Ulmanen 2011, 3.) Neitolan (2010, 226) mukaan kiusaajalla kuten kiusatullakin voi olla puutteita minäkäsityksessä ja itsearvostuksessa.

Kiusaamisen välittömänä seurauksena on usein lapsen pelko ja haluttomuus mennä päiväkotiin. Kiusattu lapsi voi kokea huonoa itsetuntoa ja jopa masennusta kiusaamisen takia, ja jos kiusaaminen jatkuu pitkiä aikoja, voivat kiusaamisen arvet seurata lasta koko loppuelämän ajan. (Kanerva & Ulmanen 2011, 5.)

3.2 Päiväkotikiusaamisen muodot

Kiusaamisen määrittely on usein hankalaa ja määritelmiä löytyykin tämän vuoksi useita erilaisia. Lappeenrannan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa (Vasussa) kiusaamisen tyylit lajitellaan seuraavasti: sosiaaliseen (esim. ryhmän ulkopuolelle jättäminen, selän takana kuiskuttelu), fyysiseen (esim. lyöminen, töniminen, potkiminen), sanalliseen (mm. haukkuminen, pahanpuhuminen) ja hiljaiseen kiusaamiseen, joka on niin sanottu piilossa tapahtuva kiusaamisen muoto. (Lappeenrannan varhaiskasvatussuunnitelma 2010, 40.) Tytöillä ja pojil-

la on monesti erilaiset tavat kiusata; pojilla korostuu kiusaamisessa fyysisyys, tytöillä taas henkinen ja sosiaalinen puoli (Harjulan setlementti ry 2011a).

Päiväkodissa yleisin kiusaamisen muoto on yhden lapsen jättäminen ryhmän ulkopuolelle esimerkiksi leikki tilanteissa. Kiusaamistilanteet painottuvat pääasiassa niin sanotun vapaan leikin aikaan, jolloin lapset toimivat itsenäisemmin. Näissä tilanteissa suuri vastuu on päiväkotiryhmän aikuisilla; leikkiä on hyvä seurata ja puuttua heti kiusaamiseen, jos sellaista ilmenee. Kiusaamiseen puuttumisen ohella tärkein seikka on kiusaamisen ennaltaehkäisy. Ennaltaehkäisyyn kannalta tärkeää on toimiva yhteistyö päiväkodin henkilökunnan ja lasten huoltajien välillä sekä päiväkotiryhmän aikuisten aktiivisuus esimerkiksi sosiaalisten taitojen opettamisessa ja lasten leikin ohjaamisessa. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2010.)

3.3 Päiväkotikiusaamiseen puuttuminen

Aikuisen tulisi puuttua kiusaamiseen aina ja välittömästi. Tilannetta ei koskaan tulisi vähätellä, vaan asiaan on suhtauduttava vakavasti. Kiusaamiseen puuttuminen on yleensä hyvin haastavaa. Jos kiusaamiseen ei aikuisten toimesta puututa kyllin ajoissa, on vaarana lisääntyvä ja entisestään paheneva kiusaaminen, johon on entistäkin vaikeampi puuttua. Tähän liittyen suurimmassa vastuussa ovat lasten parissa toimivat aikuiset, joiden tehtävänä on ottaa tilanne haltuunsa ja ohjata lapset toimimaan oikeiden pelisääntöjen mukaisesti. (Ikola & Sandvik 2010, 40.)

Alle kouluikäisten lasten väliseen kiusaamiseen on usein helpompaa puuttua kuin kouluikäisten, koska pienillä lapsilla ei vielä ole kehittynyt virallisia ja pysyviä kiusaamisen rooleja (kiusaaja, kiusattu) eivätkä lasten väliset suhteet ole niin monimutkaisia kuin kouluikäisillä. Varhaisella puuttumisella on yleensä kiusaamistilanteita vähentävä vaikutus. (Kirves & Stoor-Grenner 2010, 19.)

Kiusaamistilanteiden taustalla voi olla monenlaisia syitä. On hyvin tärkeää, että kiusaamistilanteeseen puututtaessa tunnistetaan kiusaamiseen johtaneet syyt, jotta asiaan osattaisiin puuttua juuri oikealla tavalla. (Ikola & Sandvik 2010, 40.)

Tässä ovat avainasemassa lasten tunteminen ja tilanteiden havainnointi. Taitava ja empaattinen aikuinen voi saada pienet lapset helposti kertomaan kiusaamistilanteista, jolloin ne tulevat herkemmin aikuisten tietoon. (Kirves & Stoor-Grenner 2010, 19.)

3.4 Päiväkotikiusaamisen ennaltaehkäisy

Kirveen ja Stoor-Grennerin (2010, 10) tutkimuksen mukaan on tärkeää huomioida, ettei kiusaaminen ilmiönä rajoitu vain päiväkotiin tai kouluun, vaan että se on laajasti koko yhteiskunnan haaste. Yhteiskunnan asenteet, moraali ja arvot antavat suuntaa kiusaamisilmiölle ja mahdollistavat sen olemassaolon. Tällöin myös kiusaamisen ennaltaehkäisy on tärkeää huomioida koko yhteiskunnan tasolla. Aikuisten asenteet ja vaikuttamisen halu ovat avainasemassa kiusaamisen ennaltaehkäisyssä ja ongelman poiskitkemisessä.

Päivähoidossa on tärkeää muodostaa omat tarkat työmallit kiusaamistilanteisiin puuttumiseen ja niiden ehkäisyyn. Tällöin tietoisuus kiusaamisesta ilmiönä kasvaa, ja myös asenteet kiusaamiseen voivat muuttua. (Kirves & Stoor-Grenner 2010, 11.) Yhteisen suunnitelman laatimisen lisäksi on tärkeää, että jokainen päiväkotiryhmän lapsista saa tarpeeksi henkilökohtaista huomiota sekä kunnioitusta, mikä vaikuttaa positiivisesti lapsen itsetunnon kehittymiseen. Tämä taas vähentää kiusaamisen esiintymistä ryhmän sisällä. (Kanerva & Ulmanen 2011, 8.) Yhteisten suuntaviivojen pohtimisen ohella tärkeää on myös lapsiryhmän toimintaan vaikuttaminen: turvallisen ja kiusaamattoman ilmapiirin luominen sekä lasten vuorovaikutustaitojen kehityksen tukeminen. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto b.)

Kasvattajan keskeinen tehtävä vapaissa leikkitilanteissa on kannustaa ja rohkaista lapsia sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Lisäksi on tärkeä huolehtia muun muassa siitä, että jokaiselle lapselle löytyy sopiva rooli erilaisissa ryhmätilanteissa ja leikeissä. (Neitola 2010, 225.)

4 PÄIVÄKODIN TEHTÄVÄT

Päiväkodit ovat osa varhaiskasvatuspalveluja, joita yhteiskunta järjestää, valvoo ja tukee. Päiväkodin tulee tukea lapsen vanhempia heidän kasvatustyössään. Laki Lasten päivähoidosta (19.1.1973/36, uudistettu 25.3.1983/304, 2a §) määrittelee päiväkodin tavoitteet seuraavasti:

Päivähoidon tavoitteena on tukea päivähoidossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Päivähoidon tulee omalta osaltaan tarjota lapselle jatkuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet, lapsen kehitystä monipuolisesti tukevaa toimintaa sekä lapsen lähtökohdat huomioon ottaen suotuista kasvuympäristö. Lapsen iän ja yksilöllisten tarpeiden mukaisesti päivähoidon tulee yleinen kulttuuriperinne huomioon ottaen edistää lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä sekä tukea lapsen esteettistä, älyllistä, eettistä ja uskonnollista kasvatusta. Uskonnollisen kasvatuksen tukemisessa on kunnioitettava lapsen vanhempien tai holhoojan vakaumusta.

Päiväkodin ensisijaisena tavoitteena on hyvinvoiva lapsi, eli tarkoituksena on edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia (Stakes 2005, 15). Lapsen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin kuuluvat lapsen hoito, kasvatusta ja opetus. Lapsen hoito koostuu perushoidosta, eli perustarpeista huolehtimisesta, kuten syöminen ja nukkuminen. Perushoidon lisäksi hoitoon kuuluu myös hoiva, jolla pyritään antamaan lapselle turvallinen ja lämmin vuorovaikutussuhde. Lapsen kasvatusta on tietoista ja tavoitteellista toimintaa, jolla ohjataan kasvua ja kehitystä. Opetuksen tarkoituksena on luoda lapselle oppimisympäristö, jossa huomioidaan sekä oppimista vahvistavat että oppimista heikentävät tekijät. (Koivunen 2009, 12, 42.)

4.1 Varhaiskasvatus

Päiväkodeissa toteutetaan varhaiskasvatusta, joka on Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (Stakes 2005, 11) mukaan kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lapsen tasapainoista kasvua kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatus muodostaa alle kouluikäisille lapsille päivähoitoympäristön, jossa he saavat hoidon, kasvatuksen ja opetuksen lisäksi ohjausta ja kannus-

tusta kehittyäkseen minäkuvaltaan myönteiseksi. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 123.)

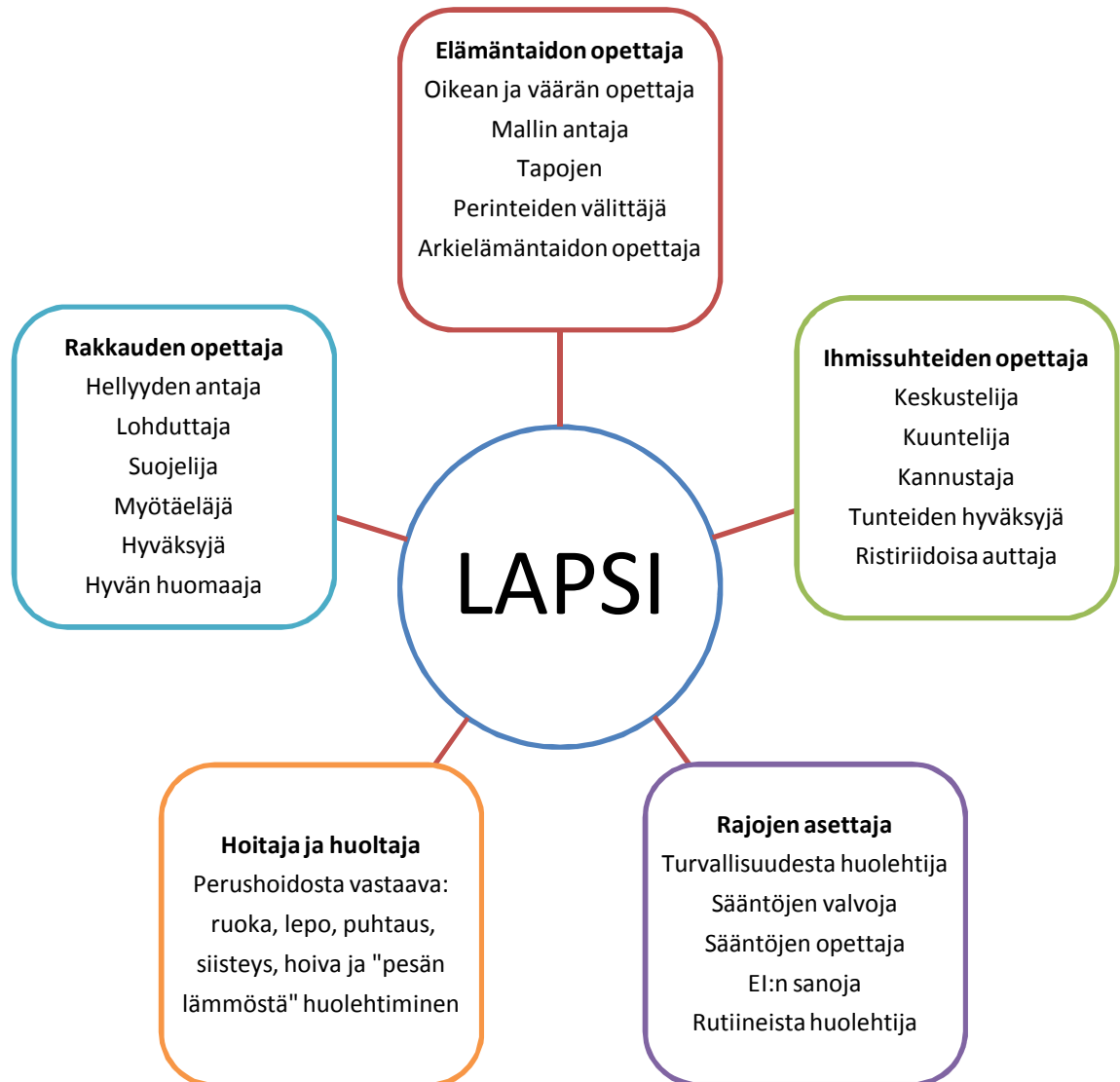
Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa. Päivähoitolaki määrittelee varhaiskasvatukselle seitsemän kasvatustavoitetta, jotka ovat fyysinen, sosiaalinen, emotionaalinen, älyllinen, esteettinen, eettinen ja uskonnollinen tavoite. Sosiaalinen tavoite on keskeisessä osassa puhuttaessa päiväkotikiusaamisesta. Sosiaalista kasvatusta, eli sitä, että lapsi oppii kanssakäymistä eri-ikäisten lasten sekä aikuisten kanssa, pidetäänkin tärkeimpänä kasvatuksellisena tavoitteena päiväkodeissa. (Järvinen ym. 2009, 128. 129.) Myös Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Stakes 2005, 13) määritellään, että kasvatuksessa tulee vahvistaa toisia huomioonottavia käyttäytymismuotoja ja toimintatapoja. Kasvatustavoitteena se tarkoittaa sitä, että jokainen lapsi oppii ottamaan muita huomioon ja välittämään toisista.

4.2 Kasvattajan tehtävät päiväkodissa

Päiväkodeissa varhaiskasvatusta toteuttaa moniammatillinen henkilöstö, lastentarhan opettajat, sosionomit ja lastenhoitajat. Tätä henkilöstöä kutsutaan kasvattajiksi. Kasvattajalta edellytetään sitoutuneisuutta työhönsä ja herkkyyttä, kykyä ja uskallusta reagoida lapsen tunteisiin ja tarpeisiin. Kasvattajan tulee huomioida lapsen tarpeet, kiinnostuksen kohteet sekä lapsen edun toteutuminen kaikessa toiminnassa. Hänen tulee myös luoda hyvä ilmapiiri, jossa lapset voivat kokea kuuluvansa ryhmään ja tuntea olonsa turvalliseksi. Kasvattajan tulee myös vaalia lapsen ystävyys-, hoito- ja kasvatussuhteiden jatkuvuutta. (Järvinen ym. 2009, 18, 94.)

Tärkein kasvattajan tehtävä on olla läsnä fyysisesti ja etenkin henkisesti. Kasvattajan tulee olla lapsen käytettävissä ja auttaa lasta kaikissa tilanteissa tarpeen mukaan. Etenkin vapaissa leikkitilanteissa kasvattajan läsnäolo on tärkeää. Läsnäolo leikkitilanteissa lisää lasten turvallisuutta, mahdollisuutta leikin ohjaamiseen sekä konfliktien selvittämiseen. (Koivunen 2009, 85.)

Kasvattajan työ koostuu monesta tehtävästä ja roolista. Alla olevasta Kuvasta 1 nähdään kasvattajan roolikartta, joka on koostettu vanhemmuuden roolikartan pohjalta. (Mikkola & Nivalainen 2009, 52.)

Kuva 1 Kasvattajan roolikartta. Vanhemmuuden roolikartan (Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymä) pohjalta tehty Kasvattajan roolikartta (Mikkola & Nivalainen 2009, 52)

Yllä olevan Kasvattajan roolikartan mukaan kasvattajan tehtävänä on olla muun muassa elämäntaidon ja ihmissuhteiden opettaja, ja kasvattaja toimii omalla esimerkillään lapselle mallina niin hyvässä kuin pahassa. Kasvattajat antavat omalla toiminnallaan lapselle käyttäytymismallin, jolloin lapsi oppii hyviä tapoja ja kaunista käytöstä. Lapsi oppii tapakasvatuksen avulla toisten ihmisten kunnioittamista ja huomioimista. Kasvattajan tulee kuunnella lapsia aidosti ja rohkais-

ta lapsia kertomaan omia ajatuksiaan, opettaa lapsia keskustelemaan. Kasvattaja on hoitaja ja huoltaja sekä rakkauden opettaja, joka huolehtii lapsen perushoidosta ja hoivasta. Kasvattajan tulee toimia myös rajojen asettajana, joka opettaa säännöt ja myös valvoo, että sääntöjä noudatetaan. Jos kasvattaja ei aseta rajoja ja valvo ohjeiden noudattamista, mitätöityy ohjeiden ja sääntöjen merkitys. (Järvinen ym. 2009, 81.)

Kasvattajan tehtävä on huolehtia lapsesta lapsen hoitopäivän aikana. Päivähoitossa tulisi jokaiselle lapselle nimetä oma aikuinen, joka tukee lasta päivähoiton arjessa mahdollisimman paljon. Oman aikuisen merkitys korostuu erityisesti alle 3-vuotiaiden ryhmässä, mutta on tärkeää myös muissa ryhmissä. Oma aikuinen tuntee lapsen yksilölliset tarpeet ja ominaisuudet, jolloin yhdessä vanhempien kanssa oma aikuinen mahdollistaa lapsen suotuisan kehittymisen ja hyvinvoinnin. (Stakes 2005, 11.) Oma aikuinen -malli on rakentunut kiintymyssuhdeteorian pohjalta varmistamaan pienen lapsen turvallista kiinnittymistä päivähoitossa. Tämän mallin avulla luodaan edellytyksiä pienen lapsen tavoille toimia ja oppia sekä voidaan tukea perhekeskeisyyden toteutumista varhaiskasvatuksessa. Vanhempien osallisuus on tärkeää varhaiskasvatuksessa, ja yhteistyötä vanhempien kanssa kutsutaan kasvatuskumppanuudeksi. (Lappeenrannan kaupunki/Kasvatus- ja opetustoimi/varhaiskasvatus 2008,11.) Kasvatuskumppanuus on vanhempien ja kasvattajien tietoista sitoutumista ja toimimista yhdessä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessin tukemiseen. Kasvatuskumppanuus lähtee lapsen tarpeista, ja sen ensisijaisena tavoitteena on lapsen etu. Kasvattajan tehtävänä on auttaa lasta luomaan suhde uuteen ja ennakkoimattomaan päiväkodin kasvuympäristöön. Samalla kasvattajan tulee auttaa lasta säilyttämään ja järjestelemään uudelleen suhdettaan niihin asioihin ja kokemuksiin, joita lapsella on jo olemassa. (Stakes 2005, 31.)

5 PÄIVÄKOTI SOSIAALISENA YMPÄRISTÖNÄ

Sosiaaliset taidot ovat tärkeä tekijä hyvinvoinnille ja kasvatuksen suurin haaste. Tärkeää on ymmärtää, että lapset vasta harjoittelevat sosiaaliasia taitoja ja koavat toimintamalleja kukin omassa tahdissaan ja yksilöllisellä tavallaan. Jo-

kainen ratkaistu vastoinikäyminen on sosiaalisten taitojen harjoittelemista. (Juu-sola 2011, 8. 11.)

Lapsen sosiaaliset taidot kehittyvät nopeasti 3. 6 ikävuoden välisenä aikana, ja siksi päiväkodilla on suuri rooli lapsen sosiaalisten taitojen omaksumisessa. Sosiaalisilla taidoilla tarkoitetaan valmiuksia, joiden avulla lapsi kykenee ratkaisemaan arkipäiväisiä haasteita ja saavuttamaan päämääriä tavoilla, joilla päädytään positiivisiin seuraamuksiin sosiaalisissa tilanteissa. Sosiaaliset taidot edellyttävät lapselta empatiakykyä, taitoa havainnoida toisten tunteita, ajatuksia ja aikomuksia sekä taitoa arvioida ja ennakoida omien tekojensa seuraamuksia. Lapselle on tärkeää myös taito ymmärtää omia tunteitaan ja ilmaista tunteita asianmukaisella tavalla. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen H, Lyytinen P, Pulkkinen, & Ruoppila 2008, 54.)

Päiväkoti yhteisönä

Päiväkodin yhteisön luominen vaatii ammattitaitoa kasvattajilta. Lapsille on tärkeää tuntee kuuluvansa ryhmään. Lapset opettelevat omista tarpeistaan käsin vaikuttamaan sosiaalisiin suhteisiin ja siihen, ettei kaveruus ole itsestänselvyyttä. Päiväkoti on monille lapsille yksi tärkeimmistä yhteisöistä. Lapset saavat kokemuksia yhteisön osallisuudesta. Päiväkodissa he harjoittelevat monia sosiaalisia taitoja, kuten jakamista, toisten ystävällistä kohtelua, itsensä ilmaisua, roolin ottoa ja vuorovaikutustaitoja. Päiväkodissa sosiaalinen kasvatustavoite koostuu seuraavista asioista: lapsen sosiaalisuuden ja sosiaalisten taitojen tukemisesta yksin ja ryhmässä, sosiaalisen kanssakäymisen omaksumisesta, hyvien käytöstapojen oppimisesta, yhteistyöhön ja toisten huomioon ottamiseen harjaantumisesta, yhteiseen vastuuseen kasvamisesta, erilaisten mielipiteiden hyväksymisestä ja ristiriitojen ratkaisemisesta rakentavasti. (Karila, Alasuutari, Hännikäinen, Nummenmaa & Rasku. Puttonen 2006, 111, 149; Järvinen ym. 2009, 128. 129.)

Lapsilla yhteisöön kuulumisen edellyttää arvoista, normeista ja säännöistä keskustelua ja sopimista sekä samansuuntaisia leikkejä ja kiinnostuksen kohteita.

Yhteinen leikki on päiväkodin yhteisön luomisen tärkein keino. Yhteinen leikki mahdollistaa ainutlaatuisen vuorovaikutusympäristön, jossa lapset rakentavat yhteisen toiminnan avulla keskinäisiä sosiaalisia suhteitaan. (Karila ym. 2006, 149, 160.)

Lasten sosiaalisia taitoja voidaan edistää pienryhmätoiminnalla, jonka tavoitteena on vuorovaikutuksen mahdollistaminen. Pienessä ryhmässä lapsi oppii säätämään taitojaan tilanteisiin sopiviksi ja ymmärtämään omien tekojensa seuraukset ja vaikutukset toisiin ihmisiin. Kokemukset pienryhmätoiminnasta ovat myönteisiä ja rohkaisevia. Lapsen hyvinvointia lisää tavallinen arki pienessä ryhmässä. Omahoitaja pystyy pienessä ryhmässä edistämään lapsen oppimisprosessia ja antamaan jokaiselle lapselle yksilöllisen tuen. (Mikkola & Nivalainen 2009, 33. 34.)

Lapsi kasvaa eettiseksi sekä moraaliseksi lämpimässä ja huolehtivassa ympäristössä. Lasta kannustetaan toimimaan sosiaalisissa suhteissa eettisesti ja käyttäytymään moraalisesti oikein toisia ihmisiä kohtaan. Lapsesta kasvaa hyvässä kasvatusympäristössä oikeudenmukainen, vastuullinen ja velvollisuudentuntoinen ihminen. (Hujala & Turja 2011, 177. 178.)

6 SELVITYKSEN TOTEUTTAMINEN

6.1 Tavoite ja selvitystehtävät

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten päiväkotikiusaaminen ilmenee Lappeenrannan kaupungin päiväkodeissa ja millaisia keinoja henkilökunta käyttää kiusaamistilanteissa. Lisäksi pyrimme selvittämään, onko ryhmän henkilökunnalla yhteisiä toimintatapoja kiusaamistilanteissa. Toiveena oli, että aihe herättää keskustelua päiväkotien henkilökunnan keskuudessa ja että päiväkotikiusaaminen tiedostetaan paremmin päiväkodin arjessa. Tällöin kiusaamistilanteisiin voidaan puuttua tehokkaammin ja tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin.

Opinnäytetyön selvitystehtävät olivat

1. Miten päivähoidon henkilökunta määrittää termin päiväkotikiusaaminen?
2. Miten vastaajien mielestä päiväkotikiusaaminen ilmenee päiväkodissa?
3. Miten päiväkotikiusaamistilanteisiin puututaan päiväkotiryhmissä?

6.2 Kohderyhmä

Opinnäytetyön kohderyhmänä oli kymmenen Lappeenrannan kaupungin alueen päiväkodin 3. 6-vuotiaiden lasten ryhmien henkilökunta. Päiväkodit valikoituvat satunnaisesti Lappeenrannan varhaiskasvatuksen aluejaottelun mukaan (keskusta, itä, länsi, etelä, pohjoinen). Opinnäytetyön kysely suunnattiin lastentarhanopettajille, lastenhoitajille ja sosionomeille.

Tutkimuslupa anottiin Lappeenrannan kaupungin kasvatus- ja opetustoimen vs. varhaiskasvatusjohtaja Leena-Kaisa Häyhältä. Tutkimuslupa (Liite 1) myönnettiin maaliskuussa 2011.

6.3 Aineiston kerääminen

Aineisto kerättiin keväällä 2011. Opinnäytetyö toteutettiin kyselylomakkeita apuna käyttäen. Aineiston kerääminen kyselylomakkeella mahdollistaa vastaamisen anonyymisti ja päiväkotihenkilökunta voi vastata kysymyksiin heille sopivana ajankohtana. Hirsijärven, Remeksen ja Sajavaaran (2007, 190) mukaan kyselytutkimuksen etuna on se, että voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto ja kyselylomakkeella pystytään kysymään useita asioita. Lisäksi kyselytutkimus on edullinen, nopea ja helppo tapa toteuttaa opinnäytetyö.

Aineiston keräämiseen käytetty kyselylomake oli puolistrukturoitu, eli lomake sisälsi monivalintakysymyksiä sekä avoimia kysymyksiä. Kyselylomakkeessa oli kaksi monivalintakysymystä (työkokemus päivähoidosta ja ammattinimike), joista vastaajat valitsivat yhden vaihtoehdon. Avoimet kysymykset mahdollistivat vastaajan henkilökohtaisen näkemyksen sekä oman kokemuksen päiväkotikiusaamisesta. Hirsijärven ym. (2007, 196) mukaan avoimilla kysymyksillä saa-

daan selville vastaajien tietämys aiheesta ja osoitetaan, mikä on vastaajien mielestä tärkeää ja keskeistä.

Kyselylomakkeet toimitettiin päiväkotien johtajille, jotka jakoivat lomakkeet ryhmien henkilökunnalle. Vastausaikaa kyselyyn oli kaksi viikkoa. Päiväkotien johtajille lähetettiin muistutus sähköpostilla viikkoa ennen palautuspäivää. Kyselylomakkeet haettiin henkilökohtaisesti päiväkotien johtajilta palautuspäivänä. Kyselylomakkeita toimitettiin 132, ja vastauksia saatiin 57, eli vastausprosentti 43.

6.4 Aineiston analyysi

Opinnäytetyö oli kvantitatiivinen, eli määrällinen sekä kvalitatiivinen, eli laadullinen tutkimus. Hirsjärven ym. (2007, 136) mukaan määrällisessä tutkimuksessa asioita kuvataan numeraalisesti havainnollistaen taulukoin ja kuvioin. Määrällinen tutkimus edellyttää riittävän suurta ja edustavaa otosta. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään puolestaan kuvaamaan todellista elämää ja tutkimaan kokonaisvaltaisesti kohdetta. Tavoitteena on saada yleistettävää tietoa jostakin perusjoukosta (Hirsjärvi ym. 2007, 157.), kuten tässä opinnäytetyössä päiväkotikiusaamisesta Lappeenrannan kaupungin päiväkodeissa henkilökunnan näkökulmasta.

Tässä opinnäytetyössä määrällinen aineisto analysoitiin Excel-tilukkolaskentaohjelmalla, ja saadut vastaukset esitettiin pylväskuvioilla. Hirsjärven ym. (2007, 305) mukaan taulukoilla ja kuvioilla lisätään tekstin luettavuutta ja ymmärrettävyyttä sekä havainnollistetaan ja painotetaan tietoa.

Avoimiin kysymyksiin saatu aineisto käytiin läpi laadullisen sisällönanalyysin menetelmällä. Tässä opinnäytetyössä aineiston analysointi aloitettiin lukemalla avoimet vastaukset läpi ja vastauksista koottiin yhteenveto kysymysten alle. Yhteenvedosta etsittiin yhtäläisyyksiä, joista muodostui alaluokkia. Näistä alaluokista muodostuivat lopulliset yläluokat. Analysointi tapahtui siis tiivistämällä vastaukset yläluokan ilmauksiksi. Seuraavalla sivulla olevassa Taulukossa 1 näkyy esimerkki selvitysaineiston pelkistämisestä opinnäytetyössä.

Taulukko 1 Selvitysaineiston pelkistäminen kysymyksestä

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
+Puutun tilanteeseen ja keskustelen osapuolten kanssa väärästä tavasta toimia. Lapsella on oikeus tunteisiin, mutta myös vastuu siitä, miten ne ilmaistaan, tätä harjoitellaan. Tasapuolisesti yritämme löytää osapuolia tyydyttävän ratkaisun.+	Tilanteeseen puuttuminen, keskustelu osapuolten kanssa toimintatavoista ja yhteisen ratkaisun etsiminen. Lapsella oikeus näyttää tunteensa →harjoitellaan yhdessä	Tilanteeseen puuttuminen Keskustelu Oikeus tunteisiin	Tilanteeseen puuttuminen ja ennaltaehkäisevät toimintatavat.

6.5 Luotettavuus ja eettisyys

Hirsjärvi & Hurme (2000, 20) toteavat, että ihmisiin kohdistuvissa tutkimuksissa tärkeimpiä eettisiä periaatteita ovat informointiin liittyvä luottamuksellisuus ja yksityisyys. Tämän opinnäytetyön saatekirjeessä (Liite 2) käy ilmi mihin vastauksia käytetään ja se, että vastaukset hävitetään asianmukaisesti opinnäytetyön valmistuttua. Kyselylomakkeen (Liite 3) kysymykset on myös aseteltu niin, että niiden avulla ei saa vastaajan henkilöllisyyttä eikä vastaajan työpaikkaa selville. Opinnäytetyön tekijät eivät myöskään saa luovuttaa salassa pidettäviä tietoja ulkopuolisille. Tämän opinnäytetyön luotettavuutta lisää se, että kyselylomakkeet jaettiin henkilökohtaisesti päiväkotien johtajille. Samalla kerrottiin opinnäytetyön tarkoitus ja sisältö sekä vastattiin esiin tulleisiin kysymyksiin. Kyselylomake esiteltiin yhdessä tutkimuksen ulkopuolelle jääneessä päiväkodissa kysymysten ymmärrettävyyden varmistamiseksi.

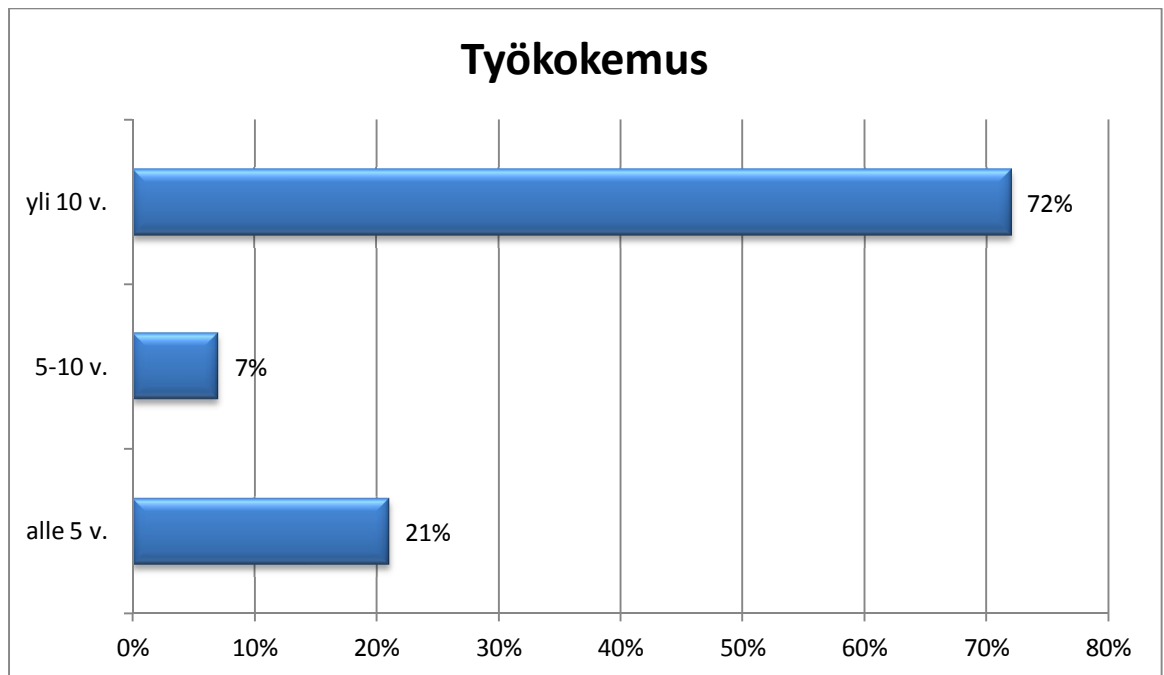
Eettisesti hyvä tutkimus edellyttää, että tutkimuksenteossa noudatetaan hyvää tieteellistä käytäntöä (Hirsjärvi ym. 2007, 23). Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu, että myös opinnäytetyön tekijät noudattavat rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä, suunnittelussa ja raportoinnissa. Eettisyys koskee myös tiedon hankintaa, tutkimusta ja arviointimenetelmiä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 132. 133.)

7 TULOKSET

7.1 Taustatiedot

Kyselyt vietiin kymmeneen Lappeenrannan alueen päiväkotiin. Kyselylomakkeet annettiin päiväkotien johtajille, jotka toimittivat lomakkeet 3. 6-vuotiaiden lasten ryhmien henkilökunnalle. Kyselylomakkeita jaettiin 132 ja vastauksia saatiin 57, eli vastausprosentti oli 43. Yhdestä päiväkodista emme saaneet vastauksia lainkaan.

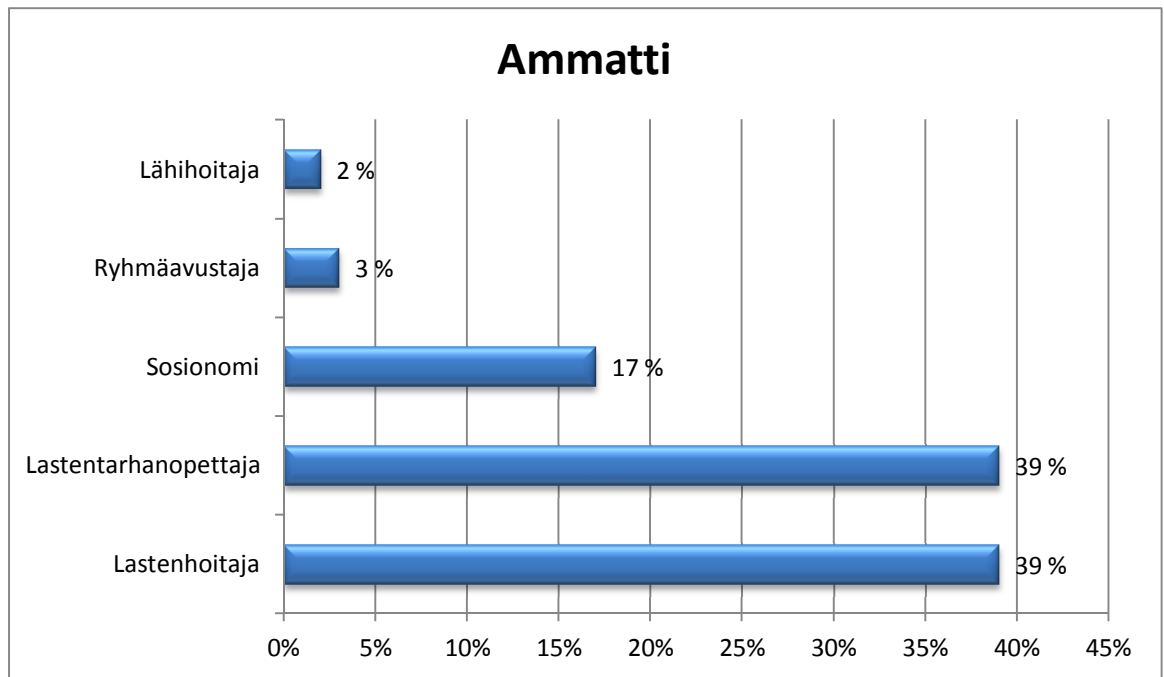
Taustatiedoissa kysyttiin vastaajien työkokemusta päivähoidossa. Työkokemusta on kuvattu alla olevassa kuviossa 1.

Kuvio 1 Työkokemus päivähoidossa (n=57)

Vastaajista 72 % oli yli 10 vuoden työkokemus, 21 %:lla työkokemusta oli alle 5 vuotta ja 7 %:lla oli 5. 10 vuoden työkokemus päivähoidossa.

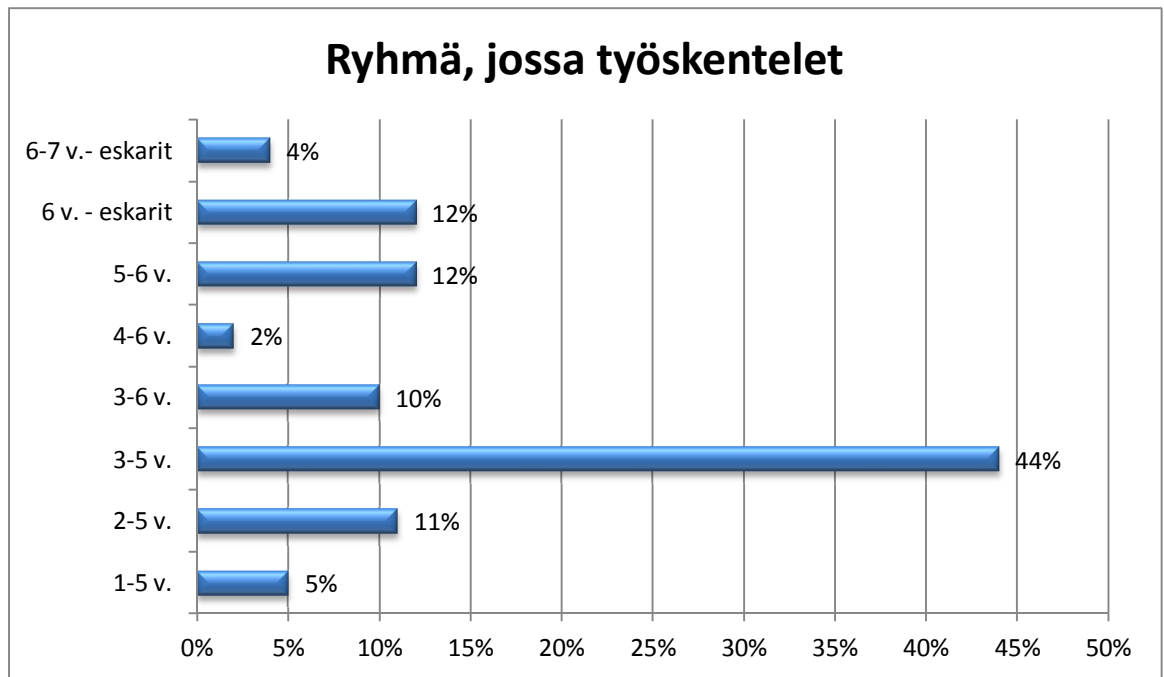
Toisena taustatiedoissa kysyttiin vastaajien ammattia, kuten alla olevasta olevasta kuvioista 2 voidaan nähdä.

Kuvio 2 Vastaajien ammatti (n=57)

Vastaajista suurin osa oli lastentarhanopettajia (39 %) ja lastenhoitajia (39 %) ja sosionomeja oli 17 %. Ryhmäavustajia oli vastaajista 3 % ja lähihoitajia 2 %.

Seuraavaksi kysyttiin avoimella kysymyksellä ryhmää, jossa vastaaja työskentelee. Seuraavalla sivulla olevasta kuviosta 3 käy ilmi, että ryhmien ikäjakaumat ovat päiväkotikohtaisia, eli hyvin erilaisia. Ikäjakauma ryhmissä saattaa olla hyvinkin suuri, ryhmät ovat vastaajien ilmoittamia.

Kuvio 3 Vastaajien päiväkotiryhmät (n=57)

Suurin osa vastaajista, eli 44 %, työskenteli 3. 5-vuotiaiden ryhmässä. Muuten ryhmät olivat pääosin jakaantuneet 6-vuotiaisiin eskareihin (12 %), 5. 6-vuotiaisiin (12 %), 3. 6-vuotiaisiin (10 %) ja 2. 5-vuotiaisiin (11 %).

7.2 Päiväkotikiusaamisen määritelmä henkilökunnan näkökulmasta

Seuraavaksi vastaajia pyydettiin avoimella kysymyksellä määrittelemään, mitä heidän mielestään on päiväkotikiusaaminen. Taulukosta 2 seuraavalla sivulla nähdään, miten päiväkotikiusaaminen on määritelty henkilökunnan näkemyksen mukaan.

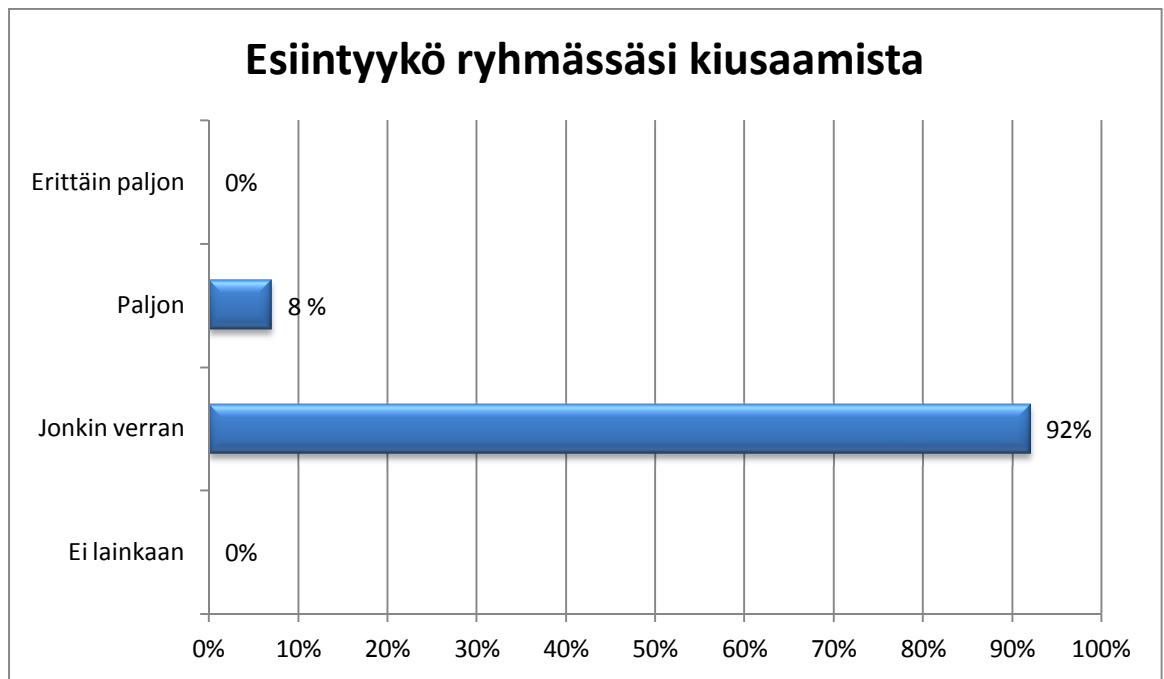
Taulukko 2 Päiväkotikiusaaminen päiväkotihenkilöstön määrittelemänä

Fyysinen	Psyykkinen	Sosiaalinen
• töniminen	• tavaroiden vieminen	• leikistä jättäminen
• lyöminen	• tavaroiden piilotaminen	• huomiotta jättäminen
• läpsiminen	• nimittely	• ryhmätilanteissa häiritseminen
• raapiminen	• jättää toisen huomioimatta	• väännellään sanoja
• tuuppiminen	• lällättely	• leikin sotkeminen
• heittäminen (tavaroilla, lumella, hiekalla)	• haukkuminen	• määräily leikissä ja leikistä
• tyrkkiminen	• ilkeily	• uhkailu
• tökkiminen	• mollaaminen	• hännääminen
• +holla roikkuminen+	• nöyryyttäminen	• otetaan toisen haluama lelu
• kamppaaminen	• syrjiminen	• yksin jättäminen
• sylkeminen	• puhutaan alentavaan sävyyn	• porukan yhteisellä päätöksellä leikistä sulkeminen
• huitominen	• hiljainen uhkailu	
• potkiminen	• nauretaan toisen sanomisille ja tekemisille	
• sylkeminen	• väärän tiedon puhuminen toisesta	
• toiseen kiinni käyminen	• mielipiteiden mitaltointi	
• nipistely	• vallankäyttö	
• kiinnipitäminen		

Vastaajat määrittivät päiväkotikiusaamisen kolmeen eri kategoriaan fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen kiusaamiseen. Taulukosta 2 nähdään, että fyysistä kiusaamista on muun muassa töniminen, lyöminen, läpsiminen ja potkiminen. Psyykkistä kiusaamista on muun muassa tavaroiden vieminen, nimittely, syrjiminen ja vallankäyttö. Sosiaalista kiusaamista on muun muassa leikistä jättäminen, leikin sotkeminen, hännääminen ja yksin jättäminen.

7.3 Päiväkotikiusaamisen esiintyvyys päiväkotiryhmissä

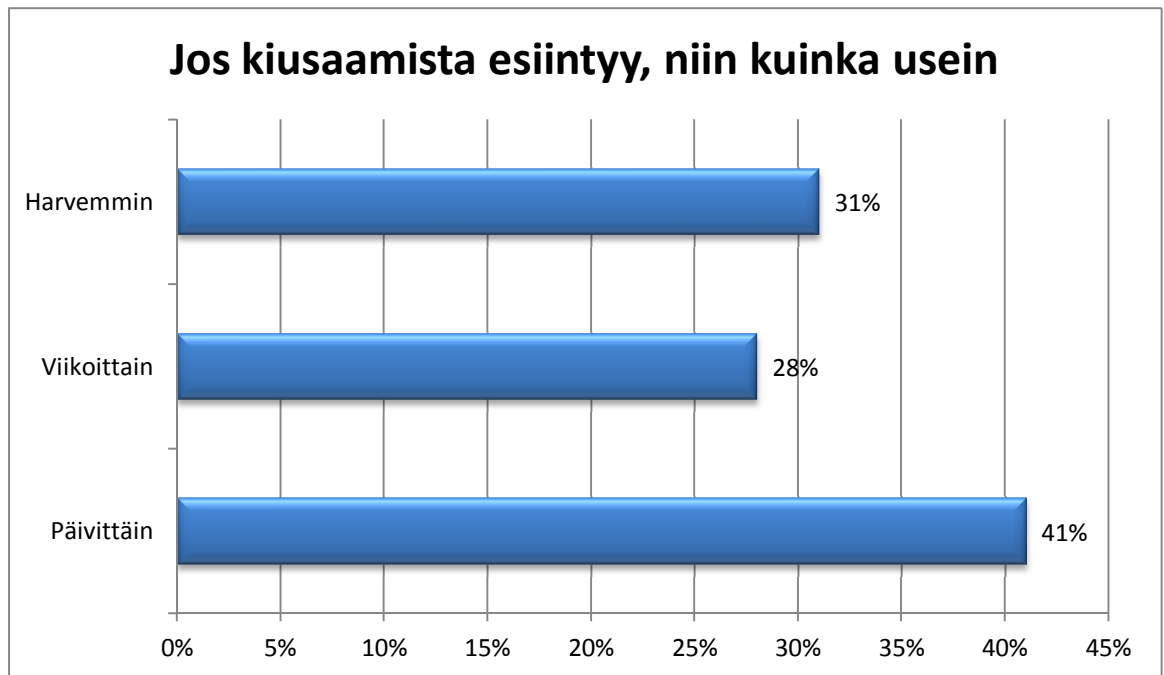
Päiväkotikiusaamisen yleisyyttä haluttiin selvittää kysymyksellä "Esiintyykö ryhmässäsi kiusaamista?". Vastaukset ovat nähtävissä kuviossa 4.

Kuvio 4 Kiusaamisen esiintyvyys ryhmässä (n=57)

Yllä olevasta kuviosta voidaan nähdä, että suurin osa vastaajista (92 %) kertoo kiusaamista esiintyvän jonkin verran, ja vain 8 % vastaajista kertoo kiusaamista olevan paljon.

Edellistä kysymystä, eli "Esiintyykö ryhmässäsi kiusaamista?", haluttiin tarkentaa lisäkysymyksellä, joka oli avoin kysymys. Avoimella kysymyksellä haluttiin selvittää, kuinka usein kiusaamista oli (kuvio 5) ryhmässä, jos kiusaamista esiintyi.

Kuvio 5 Kuinka usein kiusaamista esiintyy (n=57)

Kuviosta nähdään, että 41 % vastaajista kertoo kiusaamista olevan päivittäin, 31 % mielestä kiusaamista on harvemmin, ja 28 % kertoo kiusaamista olevan viikoittain.

7.4 Kiusaamisen muodot

Seuraavaksi haluttiin selvittää avoimella kysymyksellä, millaista kiusaamista vastaajien päiväkotiryhmissä esiintyi, millaisia tilanteita päiväkodin henkilökunta joutuu päivittäin kohtaamaan ja millaisia kiusaamisen muotoja henkilökunta havaitsee. Vastauksista nousi esille, että kiusaamistilanteita voi olla vaikea erottaa tavallisista lasten välisistä leikeistä, sillä jokainen lapsi kokee kiusaamisen eri tavalla.

Kiusaamistilanteissa oli paljon fyysisiä muotoja. Vastauksista kävi ilmi, että etenkin pojilla esiintyy herkemmin fyysisiä yhteenottoja, kun taas tytöt käyttävät muita keinoja, esimerkiksi sanallista kiusaamista. Kiusaamista oli erityisesti sosiaalisissa tilanteissa. Kiusaamistilanteita näkyi enemmän leikkitalanteissa silloin, kun leikit eivät menneet suunnitelmien mukaan tai kun leikkijöitä oli enemmän kuin kaksi. Päiväkotiryhmissä esiintyi myös psyykkistä kiusaamista, joka

vastaajien mukaan ilmeni muun muassa toisen lapsen ulkoisen olemuksen haukkumisena tai leikissä määräilemisenä.

Yleinen lause päivittäin #oi kiusaa+ Esim. kaksi lasta on aloittanut leikkimisen ja kolmas osapuoli haluaa tulla mukaan. Usein kyseessä on puutteelliset sosiaaliset taidot toimia tilanteessa oikein. Tällöin tarvitaan aikuisen apua. Joskus kyseessä voi olla myös puhtaasti halu sotkea toisten leikki. Kiusaaminen on erityäin subjektiivinen kokemus →toisen mielestä lähes kaikki on kiusaamista. (vastaaja 1)

Esim. kolme tyttöä tai poikaa. Yksi haluaa vain leikkiä kahdestaan toisen kanssa niin keksitään asia (esim. hae lelu varastosta, ulkona) jolla saadaan kolmas lähtemään hetkeksi pois ja sitten mennään kahdestaan muualle. (vastaaja 34)

Haukutaan kaverin tekemää maalausta/kuvaa toiselle kaverille, vaikka tekijä seisoo vieressä. Tahallista hännäämistä, että toinen suuttuu -- voi tulla kertomaan aikuiselle suuttumuksesta. Tietoista ulkopuoliseksi jättämistä. (vastaaja 53)

7.5 Toimintatavat kiusaamistilanteissa

Kiusaamistilanteissa vastaajat olivat käyttäneet ennaltaehkäiseviä toimintatapoja, keskustelua kiusaamistilanteesta lasten kanssa, anteeksipyyntöä ja ennen kaikkea tilanteisiin puuttumista. Keskeistä vastaajien mielestä oli myös se, että tilanteita seurattiin jatkossa. Jos kiusaamista oli edelleen, siihen puututtiin uudelleen. Myös lapsille kerrottiin, että asiaa seurataan.

Ennaltaehkäisevää toimintaa oli pyrkimys luoda ilmapiiri, jossa kiusaaminen ei ole sallittua. Ennaltaehkäisevään toimintaan kuuluu myös moraalien ja empatian opettaminen lapsille, lasten ja lasten leikkien havainnointi, sopimukset lasten kanssa ja se, että lapsella on oikeus omiin tunteisiin.

Tilannetta selvitetään kaikkien osapuolten kesken puhumalla. Mietitään oikeaa ja väärää yhdessä. (vastaaja 5)

õ Lapsella on oikeus tunteisiin, mutta myös vastuu siitä miten ne ilmaistaan, tätä harjoittelemme. Tasapuolisesti yritämme löytää osapuolia tyydyttävän ratkaisun. (vastaaja 13)

Lasten kanssa keskusteltu asiasta. Nimetty, että tuo mitä teet toiselle on kiusaamista. Se ei ole hyväksyttävää ja se on lopetettava. Jatkossa asiaa on seurattu herkemmin. Tilanne ei ole vaatinut selvittelyä perheiden kanssa, mutta vanhemmat ovat tietoisia, sillä heidän kanssa on juteltu asiasta. (vastaaja 51)

7.6 Päiväkotihenkilöstön käyttämät kiusaamisen ennaltaehkäisyn keinot

Seuraavalla avoimella kysymyksellä haluttiin selvittää, mitä keinoja vastaajat ovat ryhmissään käyttäneet kiusaamisen ehkäisemiseksi. Vastauksista nousi esille seuraavanlaisia kiusaamisen ennaltaehkäiseviä keinoja: keskustelu, pienryhmätoiminta, empatiakyvyn opettelu, tilanteiden ennakointi, sosiaalisten taitojen harjoittelu, aikuisten läsnäolo, yhteiset säännöt, aikuisten toimiminen esimerkkinä, lasten osallisuus ja avoimuus.

Jaamme ryhmää päivittäin kahteen osaan. Toiset ulkoilevat ja toiset ovat sisällä. Huomioimme ryhmiä jakaessa ystävyys-suhteet. Puhutaan tunteista. Aikuinen on koko ajan tilanteen tasalla. (vastaaja 9)

On laadittu lasten kanssa ryhmän yhteiset säännöt (~~sääntöpuu~~), ollaan puututtu heti kiusaamiseen ja puhuttu myös yleisesti kiusaamisesta. (vastaaja 36)

Kaikilla lapsilla on oikeus harjoitella sos.taitoja ryhmässä. Epäonnistuminenkin pitää suoda ilman leimaamista tai syylistämistä. Aikuisena olen tehnyt lapsille selväksi että ryhmässämme ei kiusaamista sallita. Hyvä ryhmähenki . kaikki ovat tasavertaisia . luo turvallista ilmapiiriä. Lapset uskaltavat tulla kertomaan riidoistaan aikuisille. (vastaaja 13)

7.7 Yhteiset toimintatavat kiusaamistilanteissa

Seuraavalla avoimella kysymyksellä haluttiin selvittää onko ryhmä sopinut yhteisistä toimintatavoista kiusaamistilanteissa. Suurin osa vastaajista 60 % (n=57) kertoi, että omassa ryhmässä oli sovittu henkilökunnan kanssa yhteisistä toimintatavoista. Ryhmän aikuiset ovat sopineet keskenään yhteisistä toimintatavoista kiusaamistilanteissa. Vastaajista 10 % (n=57) kertoi kuitenkin, että ryhmässä oli sovittu myös lasten kanssa yhteisistä toimintatavoista.

Vaikka yhteisistä toimintatavoista oli sovittu ryhmän aikuisten kesken sekä lasten kanssa, 30 % vastaajista (n=57) kuitenkin kertoi, ettei yhteisistä toimintatavoista ole varsinaisesti sovittu. Sopimukset ovat niin sanottuja hiljaisia sopimuksia. Asioista ei ole keskusteltu yhteisesti ja oletetaan, että toimintalinjat ovat yhteneväiset.

Asioista on keskusteltu tapauskohtaisesti. Toimintatavat niin kiusaamiseen kuin muuhunkin liittyen on yhtenäiset niitä arvioidaan koko ajan tilanteiden mukaan. (vastaaja 5)

Lapsiryhmän kesken on keskusteltu kiusaamisesta yleisellä tasolla ja tapauskohtaisesti yhdessä heidän kanssaan on mietitty miltä tuntuu, miten tilanteessa tulisi toimia, mitä siitä seuraa. Lapsilta tulee monesti hyviä ratkaisuja tilanteisiin. (vastaaja 13)

Ei juurikaan, mutta toimintatavat kiusaamistilanteissa ovat meillä kaikilla tiimin jäsenillä samansuuntaiset (vastaaja 7)

8 POHDINTA

Saimme ajatuksen opinnäytetyöhön Mannerheimin lastensuojeluliiton ja Folkhälsanin tekemän päiväkotikiusaamistutkimuksen pohjalta. Aihe herätti mielenkiintomme ajankohtaisuudellaan. Aihettamme ei juuri ole aikaisemmin tutkittu henkilökunnan näkökulmasta, ja siksi päätimme tarkastella opinnäytetyömme aihetta päiväkotihenkilöstön näkökulmasta. Opinnäytetyössä halusimme selvittää, miten päiväkotihenkilöstö määrittää päiväkotikiusaamisen, miten henkilökunnan mielestä päiväkotikiusaaminen ilmenee ja millä tavoin päiväkotikiusaamistilanteisiin puututaan päiväkotiryhmissä. Opinnäytetyön aiheen tuli liittyä varhaiskasvatukseen, koska meillä kaikilla on tavoitteena saada lastentarhanopettajan pätevyys. Päiväkotityössä olemme havainneet lasten välistä kiusaamista ja huomanneet, kuinka eri tavoin päiväkotihenkilökunta puuttuu kiusaamistilanteisiin.

Opinnäytetyömme tekeminen on ollut mielenkiintoinen projekti, joka on antanut meille uusia näkökulmia päiväkotikiusaamiseen. Haasteellisin osuus opinnäytetyössämme on ollut kyselytulosten läpikäyminen ja saattaminen lopulliseen muotoonsa. Teoriaosuuden jakaminen tekijöiden kesken helpotti työn määrää ja mahdollisti itsenäisen työskentelyn. Teoriaosuuden laatiminen on ollut myös haasteellista, koska tutkittua tietoa aiheestamme oli suhteellisen vähän löydettävissä.

Opinnäytetyön tekeminen on vaatinut paljon aikaa ja työtä. Yhteisen ajan löytäminen opinnäytetyön tekemistä varten on ollut haasteellista erilaisten elämän-

tilanteiden takia, ja olemme jokainen joutuneet joustamaan. Välillä yhteisiin tapamisiin eivät kaikki ole päässeet osallistumaan, mutta olemme hyväksyneet sen luonnollisena osana opinnäytetyöprosessia. Päämäärä on koko prosessin ajan ollut yhteinen; opinnäytetyön valmistuminen ajallaan.

Päiväkotien lapsiryhmissä tapahtuu paljon lasten välisiä konflikteja, osa niistä on kiusaamista ja osasta voi kehittyä kiusaamista pitkään jatkuessaan. Kiusaaminen vaikuttaa kokonaisvaltaisesti lapsen kasvuun ja kehitykseen. Jos kiusaamiseen ei puututa, lapsen fyysinen ja psyykkinen hyvinvointi vaarantuu. Kiusaamisen ehkäisy on tärkeää, koska kiusaamisella voi olla vakavat ja pitkäkestoiset seuraukset. Kiusatuiksi joutuneilla lapsilla ja nuorilla on todettu olevan itsetunnon alenemista, masentuneisuutta, ahdistusta sekä jopa itsetuhoisia ajatuksia. Kasvattajan on tärkeää havaita, onko lapsi omissa oloissaan vapaaehtoisesti vai kiusaavatko muut lapset häntä. Tärkeintä olisi kuitenkin kiinnittää huomiota lapsen omaan kokemukseen, kokeeko lapsi tapahtuman kiusaamiseksi. Kiusaamiseen on puututtava ja päiväkodin perustehtävä on ehkäistä kiusaamista, jotta laadukas varhaiskasvatus toteutuisi. (Kirves & Stoor-Grenner 2010, 1.)

Opinnäytetyömme kyselyn vastauksista tuli esille, että päiväkotikiusaamista esiintyy päivittäin. Myös Kanervan & Ulmasen opinnäytetyössä »Kiusaaminen päiväkodissa« (2011, 37) nousi esiin, että kiusaamista esiintyy paljon etenkin 5-vuotiaiden poikien ja 4-vuotiaiden tyttöjen keskuudessa. Vaikka selvityksessämme kiusaamista esiintyi päivittäin, päiväkotihenkilöstön mielestä kiusaamista esiintyi kuitenkin vain jonkin verran. Mielestämme tästä löytyy ristiriita: aina ei ole helppoa erottaa nahistelua, konflikteja ja kiusaamista toisistaan. Lapset voivat tulla kertomaan kiusaamisesta, mutta kasvattajan näkökulmasta ei välttämättä ole kysymys kiusaamisesta. Kysymys onkin eri tulkinnoista ja kokemuksista. Lapsen oma kokemus on tärkeä, kun mietitään, onko tapahtunut kiusaamista. Toinen lapsi voi kokea jonkin yksittäisen teon vakavammin kuin joku toinen. Fyysinen kiusaaminen on näkyvämpää, ja se satuttaa useammin kuin henkinen kiusaaminen, joka taas on näkymättömämpää ja voi jäädä kokonaan huomaamatta.

Kyselyn tuloksista nousi selkeästi esille kolme kiusaamisen muotoa, jotka olivat fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen kiusaaminen. Fyysisiä kiusaamiskeinoja oli määrällisesti enemmän, ja erityisesti pojat kiusasivat fyysisin keinoin. Tytöillä kiusaaminen painottui esimerkiksi sanalliseen kiusaamiseen. Kiusaamistilanteita ilmeni eniten vapaan leikin yhteydessä. Kirveen ja Stoor-Grennerin (2010, 32) mukaan tyypillisin kiusaamisen keino on sulkea toinen lapsi pois leikistä esimerkiksi tilanteissa, joissa lapset itse valikoivat leikkikaverinsa. Kasvattajan läsnäolo leikkitalanteissa on todella tärkeää, kasvattajan rooli leikin aikana on olla tilanteen seuraaja ja tarvittaessa ohjaaja. Kasvattajan tehtävänä on puuttua leikkitalanteisiin tarvittaessa, mutta tärkeää on myös antaa lasten itsensä yrittää ratkoa ristiriitatilanteita, koska lapset oppivat myös itse ratkaisemaan ristiriitoja.

Selvityksestämme kävi ilmi, että tärkeimpiä ennaltaehkäisyyn muotoja ovat kasvattajan läsnäolo, hyvänä esimerkkinä toimiminen ja turvallisen ilmapiirin luominen. On tärkeää, että päiväkotiryhmän ilmapiiri on hyväksyvä ja yksilöä arvostava. Jokainen lapsi tulisi hyväksyä ryhmän jäseneksi omana itsenään. Lasten tulee tietää, että kasvattaja on läsnä ja kantaa vastuun ryhmän toiminnasta ja auttaa lapsia tarvittaessa (Kirves & Stoor-Grenner 2010, 23). Turvalliseen ilmapiiriin vaikuttaa myös kasvattajien suhtautuminen toisiinsa, ja se miten kasvattajat keskustelevat keskenään.

Tärkeimpänä seikkana kiusaamistilanteisiin puuttumisessa nähtiin vastausten mukaan lasten kanssa keskustelu kiusaamistilanteen hetkellä. Lapsille kerrottiin, että tilannetta seurattiin ja jos kiusaamista vielä ilmeni, siihen puututtiin välittömästi. Tilanteen johdonmukainen seuraaminen on hyvin tärkeää myös Kirveen ja Stoor-Grennerin (2010, 21) mukaan. Näillä edellä mainituilla keinoilla on tärkeä merkitys kiusaamisen ennaltaehkäisyssä. Kiusaamisen vastainen työ on tärkeä aloittaa jo varhaiskasvatuksessa, minkä avulla voisi olla mahdollista vähentää kiusaamisen siirtymistä päiväkodista kouluun ja siitä taas eteenpäin esimerkiksi työelämään.

Tuloksista ilmeni, että henkilökunnalla oli keinoja puuttua kiusaamistilanteisiin. Itse pohdimme, onko näitä keinoja todellisuudessa riittävästi. Vastauksista ei ilmennyt, että kiusaamistilanteissa olisi tarvittu ryhmän ulkopuolista apua, esi-

merkiksi erityislastentarhanopettajan ammatillista tukea. Moniammatillinen yhteistyö auttaisi näkemään, jos kiusaamisen taustalla on joitakin muita haasteita, esimerkiksi lapsen muuttunut elämäntilanne.

Vastauksista ilmeni, ettei henkilökunnan kesken ole sovittuja yhteisiä toimintamalleja. Tuloksista eniten yllätti se, että vain 10 % vastanneista on keskustellut kiusaamiseen liittyvistä asioista lasten kanssa. 30 % vastanneista toteaa, että työyhteisössä tehdyt sopimukset ovat niin sanottuja hiljaisia sopimuksia, joiden jokainen työntekijä vain olettaa olevan olemassa. Miksi näin? Eikö kiusaamisen olemassaoloa tiedosteta jokapäiväisenä haasteena vai onko kyseessä pelkäämistään ajattelemattomuus ja kiusaamisen merkityksen väheksyminen päiväkotiympäristössä? Kiusaamisen merkitys lapsen kehitykseen on huomattavan suuri, ja juuri tämä saattaa jäädä monessa päiväkotiyhteisössä tiedostamatta. Helpposti luullaan, että vasta kouluiässä tapahtuva kiusaaminen voi olla merkityksellistä lapsen kasvun ja kehityksen kannalta.

Jatkotutkimusaihe opinnäytetyöllemme voisi olla se, että tutkitaan päiväkotiusaamista lasten näkökulmasta Lappeenrannan kaupungin päiväkodeissa. Toisena jatkotutkimusaiheena voisi olla se, että tutkitaan vanhempien kokemuksia oman lapsen kiusaamisesta päiväkodissa. Alkuperäisenä ajatuksena oli opinnäytetyöprosessia suunnitellessamme, että tekisimme opinnäytetyön selvityksen lisäksi lapsille kiusaamista käsittelevän kirjan, mutta sitä ei ollut tässä vaiheessa ja tällä aikataululla mahdollista toteuttaa.

Kiusaaminen on erittäin tärkeä aihe ja opinnäytetyömme tulokset avaa keskustelua kiusaamisesta päiväkodeissa. Jokaisessa päiväkodissa pitää keskustella yhdessä siitä, mitä kiusaamisella tarkoitetaan ja miten se määritellään. Päiväkodeissa tulee laatia yhteinen toimintasuunnitelma kiusaamistilanteisiin joko ryhmäkohtaisesti tai koko päiväkotia koskevaksi.

KUVAT

Kuva 1 Kasvattajan roolikartta, s. 13

KUVIOT

Kuvio 1 Työkokemus päivähoidossa, s. 20

Kuvio 2 Vastaajien ammatti, s. 21

Kuvio 3 Vastaajien päiväkotiryhmät, s. 22

Kuvio 4 Kiusaamisen esiintyvyys ryhmässä, s. 24

Kuvio 5 Kuinka usein kiusaamista esiintyy, s. 25

TAULUKOT

Taulukko 1 Selvitysaineiston pelkistäminen, s. 19

Taulukko 2 Päiväkotikiusaaminen päiväkotihenkilöstön määrittelemänä, s. 23

LÄHTEET

Harjulan setlementti ry. 2011a. Valopilkkuprojekti. Koulukiusaaminen. <http://www.valopilkkuprojekti.fi/tietoa/koulukiusaaminen/> (Luettu 7.7.2011)

Harjulan setlementti ry. 2011b. Valopilkkuprojekti. Päiväkoti-ikäisten kiusaaminen. http://www.valopilkkuprojekti.fi/tietoa/paivakoti-ikaisten_kiusaaminen/ (Luettu 7.7.2011)

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu - Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. painos. Helsinki: Tammi.

Hujala, E. & Turja L. (toim.) 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Juva: PS. kustannus Bookwell oy.

Ikola, N. & Sandvik, E. 2010. 5. 6-vuotiaiden lasten kiusaamiskokemukset päiväkodissa. Vaasan ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan perustutkinto. Opinnäytetyö. http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/22453/Ikola_Noora%20ja%20Sandvik_Emilja.pdf?sequence=1 (Luettu 26.09.2011)

Juusola, M. 2010. Vahvaksi rakastetut lapset. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Kanerva, J. & Ulmanen, S. 2011. Kiusaaminen päiväkodissa. Haastattelututkimus Mikkelin alueen päiväkodeissa. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/27366/kanerva-ulmanen.pdf?sequence=1> (Luettu 26.9.2011)

Karila K., Alasuutari M., Hännikäinen M., Nummenmaa A. & Rasku. Puttonen H, (toim.). 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Vaajakoski: Gummerus kirjapaino oy.

Ketola, K. & Lång, T. 2011. Kiusaamisen ehkäisy päiväkotikiinnityksessä. Satakunnan ammattikorkeakoulu, Porin yksikkö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/29003/Kirsi%20Ketola%20ja%20Tiina%20Lang%20Kiusaamisen%20ehkaisy%20paivakoti%20Menninkotkossa.pdf?sequence=1> (Luettu 02.10.2011)

Kirves, L. & Stoor-Grenner, M. 2010. Kiusaamisen ehkäisy varhaiskasvatuksessa. Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelman laatiminen. Mannerheimin Lastensuojeluliitto & Folkhälsan.

Koivunen, P. 2009. Hyvä päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen. Juva: WS Bookwell Oy.

Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36 uudistettu 25.3.1983/304, 2a §. Finlex . Valtion säädöstiedostopankki. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036> (Luettu 14.9.2011)

Lappeenrannan kaupunki/Kasvatus- ja opetustoimi/varhaiskasvatus. 2008. Pie-nille parasta . projekti 2006. 2007. Loppuraportti.
<http://www.lappeenranta.fi/loader.aspx?id=13b54522-40af-450d-afb1-549b223c4240> (Luettu 15.10.2011)

Lappeenrannan varhaiskasvatussuunnitelma. 2010. Uudistettu versio.
<http://www.lappeenranta.fi/loader.aspx?id=17c8de96-e649-4518-b607-f42b16456d94> (luettu 26.9.2011)

Mannerheimin Lastensuojeluliitto a. Mitä kiusaamisella tarkoitetaan.
<http://www.mll.fi/kasvattajille/kiusaaminen/maaritelma/> (Luettu 7.7.2011)

Mannerheimin Lastensuojeluliitto b. Päiväkotikäisten lasten kiusaaminen.
<http://www.mll.fi/kasvattajille/kiusaaminen/varhaiskasvatus/> (Luettu 26.9.2011)

Mannerheimin Lastensuojeluliitto. 2010. Kiusaaminen on arkipäivää myös päi-väkodissa.
http://www.mll.fi/ajankohtaista/tiedotteet_ja_uutiset/?x41088=12510226 (Luettu 7.7.2011)

Mikkola, P. & Nivalainen, K. 2009. Lapselle hyvä päivä tänään . näkökulmia 2010 varhaiskasvatukseen. Pediatieto.

Neitola, M. 2010. Kiusaaminen päiväkodissa . ilmeneminen ja interventio. Te-oksessa Korhonen, R., Rönkkö, M. L. & Aerila, J. (toim.) Pienet oppimassa. Kasvatuksellisia näkökulmia varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Turku: Uniprint, 225.

Nurmi, J., Ahonen T., Lyytinen H., Lyytinen P., Pulkkinen L. & Ruoppila I. 2008. Ihmisen psykologinen kehitys. 1. 3. painos. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit oy.

Salmivalli, C. 2003. Koulukiusaamiseen puuttuminen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Stakes. 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Oppaita 56. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Tuomi, J & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 6. pai-nos. Helsinki: Tammi.

Viitanen, S. 2011. Kiusaamisen ennaltaehkäisy varhaiskasvatuksessa päiväkotiympäristössä. Hämeenlinnan ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
[https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/28350/kiusaamisen_ennaltaehkaisemi-](https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/28350/kiusaamisen_ennaltaehkaiseminen_varhaiskasvatuksessa_paivakotiymparistossa.pdf?sequence=1)
[nen_varhaiskasvatuksessa_paivakotiymparistossa.pdf?sequence=1](https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/28350/kiusaamisen_ennaltaehkaiseminen_varhaiskasvatuksessa_paivakotiymparistossa.pdf?sequence=1) (Luettu 02.10.2011)

LAPPEENRANNAN KAUPUNKI

VIRANHALTIJAPÄÄTÖS

Kasvatus- ja opetustoimi

Varhaiskasvatusjohtaja

14.03.2011

266/016/2011

§ 4/2011/KO/ tutkimuslupapäätös

Asia

TUTKIMUSLUPAHAKEMUS, MINKA KIISSELI YM.

Hakija/vireillepanija

Kiisseli, Pekkanen, Sievola, Vedenpää

Liite

Tutkimuslupahakemus

Päätös

Myönnän tutkimusluvan.

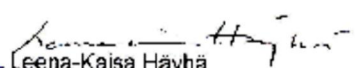
Tutkimuksen tekijän tulee hankkia myös huoltajalta lupa alle 18-vuotiaiden haastatteluun, kuvaamiseen sekä havainnointiin. Tutkimuksen tekijät eivät saa käyttää tutkimuksen aikana saamiaan salassa pidettäviä tietoja lapsen tai hänen läheistensä vahingoksi tai halventamiseksi tai sellaisten muiden etujen loukkaamiseksi, joiden suojaksi on säädetty salassapitovelvollisuus. Tutkimuksen tekijä ei saa luovuttaa salassa pidettäviä henkilötietoja sivuliiselle. Tutkimuksen tekijän tulee toimittaa maksutta tutkimusraportista yksi kappale hallintotoimistoon.

Sovelletut oikeusohjeet

Kasvatus- ja opetustoimen johtosääntö 14 §
Kasvatus- ja opetustoimen toimintasääntö 8 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen voi hakea muutosta. Ohje oheisena.

Leena-Kaisa Häyhä

vs. varhaiskasvatusjohtaja

Jakelu

Kiisseli Minka

Päätös on lähetetty postitse asianosaiselle 17.3. 2011.

Kevät 2011

Sosiaali- ja terveysala

SAATE

Hyvä varhaiskasvatuksen ammattilainen,

Olemme Saimaan ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoita ja opinnäytetyömme aiheena on Päiväkotikiusaaminen Lappeenrannassa päiväkotihenkilöstön näkökulmasta.

Tarkoituksenamme on selvittää miten varhaiskasvatuksen henkilökunta määrittelee päiväkotikiusaamisen, kiusataanko Lappeenrannan päiväkodeissa, havaitaanko kiusaamista ja millaisia haasteita varhaiskasvatuksen henkilökunta kokee puhuttaessa kiusaamisesta päiväkodissa.

Olemme valinneet selvityksen kohteeksi Lappeenrannan kaupungin päiväkodeista kymmenen. Kysely suunnataan 3. 6-vuotiaiden lasten ryhmien varhaiskasvatushenkilöstölle.

Toivomme, että vastaatte mukana olevaan kyselyyn, jonka täyttämiseen menee aikaa noin puoli tuntia. Kaikki vastaukset analysoidaan luottamuksellisesti, eikä opinnäytetyössä käy ilmi kenenkään vastanneen henkilöllisyys. Vastausten analysoinnin jälkeen vastaukset hävitetään asianmukaisesti. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista.

Vastausaikaa on kaksi viikkoa ja vastaukset palautetaan viimeistään 18.4.2011 mennessä.

LIITE 2
2 (2)

Palauttakaa täytetty kyselylomake ryhmänne yhteiseen palautuskuoreen ja toimittakaa kuori esimiehellenne kun kaikki kyselyyn osallistuvat henkilöt ovat vastanneet.

Kiitos!

Ystävällisin terveisin

Minka Kiisseli

Minna Pekkanen

Minna Sievola

Minna Vedenpää

Päiväkotikiusaaminen Lappeenrannassa päiväkotihenkilöstön näkökulmasta

KYSELYLOMAKE:

1. Työkokemus päivähoidossa (rastita oikea vaihtoehto)

alle 5 vuotta _____
5-10 vuotta _____
yli 10 vuotta _____

2. Ammatti

Lastenhoitaja _____
Lastentarhanopettaja _____
Sosionomi _____
Muu, mikä? _____

3. Ryhmä, jossa työskentelet (ryhmän ikäjakaus)

4. Määrittele, mitä on päiväkotikiusaaminen (lasten välinen)

5. Esiintyykö ryhmässäsi kiusaamista

Ei lainkaan	_____
Jonkin verran	_____
Paljon	_____
Erittäin paljon	_____

Jos kiusaamista esiintyy, niin kuinka usein?

6. Millaista kiusaamista ryhmässäsi on? Anna esimerkki.

7. Miten olet toiminut kiusaamistilanteessa?

8. Mitä keinoja olet käyttänyt ryhmässänne kiusaamisen ehkäisemiseksi?

9. Oletteko sopineet yhteisistä toimintatavoista kiusaamistilanteissa omassa ryhmässänne?

KIITOS VASTAUKSESTASI!

